

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 13.11.2023 § 54

§ 54

Edustajan nimeäminen ja toimiohjeen antaminen Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) yhtymäkokoukseen 28.11.2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Heino Waltteri
Paananen Tanja
Isotalo Olli
Kattelus Johanna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimeää Espoon kaupungin edustajaksi HSL:n vuoden 2023 syysyhtymäkokoukseen 28.11.2023 kaupunkiympäristön toimialajohtaja Olli Isotalon tai hänen määräämänsä ja antaa yhtymäkokousedustajalle toimiohjeeksi kokouksessa

1
kannattaa hallituksen esitystä merkitä tiedoksi hallituksen lausunto tarkastuslautakunnan vuotta 2022 koskevan arviointikertomuksen johdosta

2
kannattaa hallituksen esitystä merkitä tiedoksi osavuosikatsaus 2/2023

3
kannattaa hallituksen esitystä muuttaa HSL:n infrakorvauksiin varattua talousarviota niin, että Espoolle maksettava infrakorvaus PR15 osalta vuonna 2023 on yhteensä 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa edellyttäen, että HSL:n laskutus kunnille noudattaa samaa periaatetta

4
esittää, että toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2024–2026 muutetaan siten, että koko kuntakohtaisen ylijäämän kertymä (vuoden 2023 ennuste 76,76 milj. euroa) huomioidaan kokonaisuudessaan jäsenkuntien kuntaosuuksia pienentävinä määrinä vuosina 2024–2026 sen mukaisesti, miten kuntakohtaista ylijäämää on kertynyt kullekin kunnalle

5
esittää, että toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2024–2026 muutetaan siten, että HSL maksaa jäsenkunnille korkoa peruspääomasta PKS-omistajalinjauksen mukaisesti talousarviovuonna 1,5 %

6
kannattaa muilta osin hallituksen esitystä hyväksyä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024–2026

7

esittää, että yhtymäkokous kehottaa kuntayhtymän hallitusta huomioimaan toiminnassaan Espoon toiminta- ja taloussuunnitelmasta antamassaan lausunnossa esittämät seuraavat huomiot:

- HSL:n tulee varmistaa kaikkien strategisten tavoitteidensa toteutuminen kokonaisuutena sen sijaan, että yksittäisiä tavoitteita edistetään kokonaisuuden kustannuksella
- HSL:n on kehitettävä jäsenkuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ja esiteltävä keinovalikoimaa omistajaohjaustavoitteisiin pääsemiseksi
- HSL:n on valmisteltava toimintansa kehittämiseen ja hinnoittelumalleihin liittyvät toimenpiteet ja muutosehdotukset avoimesti ja yhteistyössä jäsenkuntien kanssa
- HSL:n tulee jatkossakin olla aktiivinen jäsenkuntiensa edunvalvoja suhteessa valtioon

8

kannattaa kokouksessa muita hallituksen esityslistan mukaisia esityksiä

9

varmistaa muissa mahdollisesti kantaa edellyttävissä asioissa harkintansa mukaan, että Espoon kaupungin kokonaisuuteen toteutuu.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

HSL:n syysyhtymäkokous pidetään 28.11.2023 klo 9 alkaen sähköisenä kokouksena ja/tai HSL:n toimitiloissa osoitteessa Opastinsilta 6, Helsinki.

Yhtymäkokouksessa käsitellään HSL:n hallituksen esitys toiminta- ja taloussuunnitelmaksi 2024–2026. Lisäksi yhtymäkokouksessa käsitellään lausunnon antaminen yhtymäkokoukselle tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta, osavuositarkastus 2/2023, vuoden 2023 talousarvion muuttaminen (infrakorvaukset), eron myöntäminen hallituksen jäsenille ja uuden hallituksen jäsenten valinta (Vantaan ja Helsingin edustajat) sekä tarkastuslautakunnan varajäsenen vaalikelpoisuuden menetyksen ja uuden tarkastuslautakunnan varajäsenen valinta (Vantaan edustaja).

Osavuositarkastus 2/2023

Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus perustuu talouslukujen osalta pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatieluihin. Osavuositarkastus sisältää vuositason ennusteen, johon sisältyy epävarmuutta erityisesti energian hintakehityksen ja sitä seuraavan kustannustason kehityksen osalta.

Osavuositarkastusennusteessa toimintatuottojen arvioidaan olevan vuositasolla 865,8 milj. euroa, 4,2 milj. euroa (0,5 %) talousarviossa arvioitua vähemmän. Toimintatuottoihin sisältyviä lipputuloja arvioidaan kertyvän 376,1 milj. euroa eli 4,9 milj. euroa (1,3 %) talousarviossa ennakoitua vähemmän. Matkustajamäärien ennustetaan jäävän 352 milj. nousuun, joka on hieman parempi kuin talousarviossa ennustettu 349 milj. nousijamäärä. Strateginen tavoite vuodelle oli 362 nousua, josta ennuste

jää vajaalla 3 prosentilla. Tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 12,2 milj. euroa, joka vastaa talousarviossa arvioitua perustukien määrää.

Toimintakulujen arvioidaan olevan 842,9 milj. euroa ja alittavan talousarvion 32,7 milj. eurolla (3,7 %). Joukkoliikenteen operointikustannukset alittavat ennusteen mukaan talousarvion 25,8 milj. eurolla (4,3 %). Suurin yksittäinen tekijä on bussiliikenteen operointi, jossa kustannustaso jää ennusteen mukaan talousarviossa arvioitua alemmalle tasolle ja myös sähköbussien osuus liikenteestä on suurempi mitä talousarviossa on arvioitu. Pikaraitiotien liikennöinnin aloituksen siirtymisestä lokakuulle aiheutuu noin 5,8 milj. euron talousarvion alitus operointi- ja infrakustannuksissa.

Infrakustannusten arvioidaan olevan 198,6 milj. euroa, kun talousarviossa infrakustannukset budjetoitiin 200,7 milj. euron suuruisiksi. Helsingin ja Espoon HSL:itä laskuttamat pikaraitiotien käyttökorvaukset eivät toteudu talousarvion mukaisina. Infrasopimuksen mukaisesti muutokset käsitellään talousarvion muutosesityksenä tässä yhtymäkokouksessa (9 §).

Investointimenojen arvioidaan olevan 22,9 milj. euroon ja alittavan talousarvion 0,5 milj. eurolla. Poistojen ennustetaan ylittävän talousarvion ollen noin 19,4 milj. euroa. Ylitys johtuu nykyisten lukijalaitteiden poistojen nopeutetusta aikataulusta, jonka mukaan laitteiden poistamaton tasearvo poistetaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Edellä mainituista syistä johtuen tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 6,3 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarvio oli laadittu 21,7 milj. euron alijäämäiseksi. Mikäli lipputulosten kehitys poikkeaa ennusteesta tai kustannustaso nousee uudelleen ennustetta rajummin, voi HSL:n tulos poiketa osavuosikatsauksen ennusteesta huomattavastikin.

Vuoden 2023 talousarvion muuttaminen (infrakorvaukset)

Jäsenkunnat laskuttavat HSL:itä erillisillä sopimuksilla joukkoliikenteen käyttöön osoitetusta joukkoliikenneinfraomaisuudesta käyttökorvausta. Erillisessä infrasopimuksessa määritellään, että kuntayhtymältä laskutettava ja edelleen HSL:n tuloilla katettava infrakorvaus perustuu HSL:n talousarvioon. Mikäli vuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia joukkoliikenteen infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään muutokset HSL:ssä talousarviomuutoksena.

Aikataulu pikaraitikan PR15 liikennöinnin aloitukselle on tarkentunut ja aloitusajankohdan tarkentumisen myötä tulee myös tarkastaa talousarvio Espoolle ja Helsingille maksettavan infrakorvausten osalta.

Joukkoliikenneinfraa koskevien sopimusten lähtökohtana on, että HSL maksaa kaupungeille korvausta uudesta infrasta seuraavan täyden kuukauden alusta alkaen siitä, kun infra on otettu käyttöön. PR15 aloitti liikennöinnin 21.10.2023. Espoo ja Helsinki voivat siten laskuttaa PR15 osuuden infrakorvauksia HSL:itä 1.11.2023 alkaen. Talousarviossa oli varauduttu maksamaan infrakorvauksia jo aiemmin.

HSL:n talousarvio 2023 sisältää PR15 osuudesta Espoolle maksettavaa infrakorvausta yhteensä 1 229 043,33 euroa ja Helsingille maksettavaa korvausta 4 552 631,24 euroa. Talousarviota esitetään muutettavaksi niin, että korvaus PR15 osuudesta Espoolle on 614 521,66 euroa ja Helsingille 1 990 000,00 euroa.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026

Toimintatulot vuonna 2024 ovat yhteensä 894,1 milj. euroa. Kasvua vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 28,3 milj. euroa (3,3 %). Toimintatuloista vuonna 2024 43,1 % on lipputuloja ja 55,0 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevat 926,2 milj. euroa vuonna 2025 ja 924,9 milj. euroa vuonna 2026.

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 375 milj. nousuun vuonna 2024. Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputuloja yhteensä 385,0 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2024 on 8,9 milj. euroa (2,4 %) kuluvan vuoden 2023 ennustetta suurempi. Vuonna 2025 lipputulot on arvioitu 412,5 milj. euron mukaisiksi ja vuonna 2026 421,5 milj. euron mukaan.

Laskutettavat kuntaosuudet ovat talousarviossa 2024 yhteensä 491,7 milj. euroa. Kuntaosuudet vuosina 2024 ja 2025 ovat 496,8 milj. euroa ja 486,3 milj. euroa. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026 on laadittu siten, että kertyneitä ylijäämiä käytetään toiminnan rahoittamiseen yhteensä 16,0 milj. euron edestä TTS-vuosina. Espoon osuus kertyneistä ylijäämistä (yht. 76,76 milj. euroa) on ennusteen mukaan vuoden 2023 lopulla 18,3 milj. euroa. Vuosina 2024–2026 Espoon ylijäämää esitetään käytettäväksi 3,8 milj. euroa vuosittain, eli ylijäämää jää käyttämättä 6,8 milj. euroa.

Toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 908,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 65,8 milj. euroa (7,8 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 928,8 milj. euroa ja 925,9 milj. euroa vuonna 2026.

Vuonna 2024 infrakuluja maksetaan yhteensä 220,6 milj. euroa. Kuntien HSL:ltä laskuttamat infrakustannukset ovat seuraavat: Helsinki 100,3 milj. euroa, Espoo 105,0 milj. euroa, Vantaa 12,3 milj. euroa ja Kirkkonummi 0,5 milj. euroa. Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevien sähköbussien latausinfraan kokonaiskustannuksiltaan 2,5 milj. euroa vuonna 2024. Infrakustannukset ovat vuoden 2025 suunnitelmassa 222,4 milj. euroa ja vuonna 2026 223,3 milj. euroa

Toimintakatteen vuonna 2024 arvioidaan olevan 14,7 milj. euroa alijäämäinen.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisinmaksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Tätä lainaa on jäljellä vuoden 2023 lopussa 34,2 milj. euroa, jota lyhennetään 5,3 milj. eurolla vuosittain. TTS-suunnitelma ei sisällä varausta uuden talousarviolainan nostoon. Uuden lainan nostotarvetta arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 1,1 milj. euroa ylijäämäinen, ja se ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja (17,1 milj. euroa vuonna 2024, 18,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 20,1 milj. euroa vuonna 2026).

Tilikauden 2024 alijäämäksi arvioidaan 16,0 milj. euroa, ja se katetaan edellisinä vuosina kertyneestä ylijäämästä.

Investointimenot ovat 23,5 milj. euroa vuonna 2024, 15,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 12,9 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024

investoinneissa painottuu panostus asiakaskanavien kehittämiseen, kuten uusiin lukijalaitteisiin ja lipputilihankkeen kehittämiseen suunnitellut varaukset.

Espoo on toiminta- ja taloussuunnitelmastaan antamassa lausunnossa todennut, että HSL:n tulee varmistaa oman strategiakokonaisuutensa toteutuminen myös talouden tasapainon osalta. HSL:n valmistelun avoimuus ja yhteistyö jäsenkuntien kanssa on edellytys toimenpide-ehdotusten kannattamiselle.

HSL:lle vuosille 2024–2026 määritetyt pääkaupunkiseudun kuntien yhteisesti asettamat tavoitteet ovat:

1. Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna
2. Kuntakohtaiset subventio-osuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista
3. Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus.

Lisäksi kunnat ovat linjanneet, että talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 HSL:n hallituksen lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2022
- 2 Arviointikertomus 2022
- 3 Osavuosikatsaus 2 2023
- 4 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026
- 5 Esityslista HSL:n syysyhtymäkokoukseen 28.11.2023

Oheismateriaali

- Ääniluettelo

Tiedoksi